

25. 11. 2003

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jak prodat akcie z kuponové privatizace

Máte ještě akcie z kuponové privatizace a chcete se jich zbavit? Jakou cenu akcie mají, kde je prodáte a jak nenaletět podvodníkům, kteří za ně nabízejí často jen polovinu skutečné ceny.

Ke konci loňského roku vlastnilo akcie nabyté v kuponové privatizaci více než 2,5 milionu lidí. Většina z osmi milionů občanů, kteří se kuponové privatizace zúčastnili, neprodělala a průměrný výdělek na jednu knížku se odhaduje na patnáct tisíc korun. Minulý týden Komise pro cenné papíry (KCP) varovala drobné akcionáře před nevýhodným prodejem akcií z první a druhé vlny kuponové privatizace. Ceny nabízené při těchto výkupech jsou velice nevýhodné, v některých případech bývají o více než polovinu nižší.

Jaké vůbec mám akcie?

Mnoho drobných akcionářů vůbec netuší, jaké akcie vlastní. Všechny české zaknihované akcie jsou vedeny ve Středisku cenných papírů (SCP), kde má každý investor otevřen účet fungující na stejném principu jako bankovní konto (akcie se při prodeji/nákupu odepisují/připisují). Pokud nevíte, jaké akcie vlastně máte, můžete se o stavu svého účtu informovat v SCP - účet byl otevřen každému majiteli, který se aktivně podílel na první nebo druhé vlně kuponové privatizace. Začátkem roku 1994 SCP rozeslalo výpis z účtu každému účastníkovi první vlny kuponové privatizace, na začátku roku 1996 dostali drobní akcionáři druhý výpis (refletoval vývoj druhé vlny kuponové privatizace). SCP posílá také změnové výpisy, které investor obdrží, například když se změní nominální hodnota nebo název cenného papíru. Pokud chcete nyní získat výpis ze svého účtu ve Středisku cenných papírů, musíte zajít na některou z poboček SCP (je nutné znát své číslo účtu). Za výpis se platí, konkrétně 63 Kč za každých započatých 10 vět výpisu. Jestliže si číslo účtu nepamatujete nebo nemáte kuponovou knížku, existuje možnost vyhledání pomocí rodného čísla nebo IČO majitele (služba stojí 180 Kč a nelze ji uskutečnit na základě plné moci).

Seznam pracovišť Střediska cenných papírů naleznete na <http://www.scp.cz/wwwscp/default.htm>.

Dvě možnosti

Při prodeji akcií z první nebo druhé vlny kuponové privatizace máte v podstatě dvě možnosti, jak celou transakci provést. Většina akcií se obchoduje na RM-Systému nebo na pražské Burze cenných papírů (BCPP), kde je můžete také prodat. Aktuální ceny, za které se daný titul obchoduje, získáte v denním tisku (MF Dnes, Hospodářské noviny) nebo na internetu (www.fio.cz, www.finweb.cz/akcie, www.finweb.cz/rms).

Co je to RM-Systém

RM-Systém má charakter mimoburzovního trhu s cennými papíry. Na rozdíl od Burzy cenných papírů Praha může na tomto trhu provádět obchody také široká veřejnost.

1) Prodej přes RM-Systém

Pro běžného občana, který chce prodat akcie přes RM-Systém, je nejlepší zajít na některou z poboček a vyplnit příslušný formulář, kterým dáte pokyn k prodeji akcií. Podle délky účinnosti

vašeho pokynu zaplatíte příslušný poplatek. Pokud se podaří obchod uzavřít, tzn. že nabízené akcie někdo koupí, zaplatíte z hodnoty obchodu ještě provizi RM-Systému. Pokud byste se chtěli obchodování na RM-Systému věnovat více, můžete se stát Webovým, respektive Internetovým zákazníkem. V takovém případě můžete nakupovat nebo prodávat akcie přes internet nebo za pomoci mobilního telefonu.

2) Prodej přes obchodníka

Pokud vlastníte výpis z SCP, můžete se obrátit na některého z obchodníků s cennými papíry s žádostí o prodej. Online obchodníci akcie nevykupují, ale zprostředkují jejich prodej. Akcie se prostřednictvím obchodníků dostanou na trh jako nabídka a čekají na kupce. Obchodník by měl zadat jejich cenu tak, aby se akcie prodaly.

Kdo je obchodník s cennými papíry?

Obchodník s cennými papíry je společnost se zaměstnanci a vlastním sídlem, která nabízí své služby zákazníkům. Jeho hlavním úkolem je podle příkazu klienta nakoupit nebo prodat cenný papír a zajistit, aby vše proběhlo správně a včas. Obchodník s cennými papíry zprostředkovává nákup a prodej cenných papírů mezi prodávajícím a kupujícím. Každý obchodník s cennými papíry musí mít ke své činnosti povolení Komise pro cenné papíry. Jestliže toto povolení nemá, porušuje zákon.

Už se neobchodují?

Může se stát, že se vaše akcie již veřejně neobchodují. V tom případě není jejich prodej lehkou záležitostí. Pokud se s vašimi tituly neobchoduje na BCPP ani v RM-Systému, můžete jej prodat přímo konkrétnímu zájemci prostřednictvím licencovaného obchodníka s cennými papíry nebo majoritnímu akcionáři (ten ale nemá povinnost od vás akcie koupit).

Kdy dostanete peníze za akcie?

Pokud se vaše akcie prodají, získáte peníze hotově na pobočce nebo převodem na bankovní účet. Záleží, přes koho akcie prodáváte. Obchodník musí respektovat dobu vypořádání obchodu, která se pohybuje od jednoho do pěti pracovních dní. Peníze za akcie majitel cenných papírů získá nejdříve druhý pracovní den od prodeje. Také se informujte na výši poplatku za prodej. Jak v případě RM-Systému, tak při prodeji přes obchodníka zaplatíte nejen za podání pokynu, ale i za procento z objemu obchodu (cca 1 %).

Přeměna akcie

Během určité doby může dojít k převodu akcií ze zaknihované podoby na listinnou. To se drobný akcionář dozví buď z oznamovacího dopisu, nebo to nalezne v Obchodním věstníku (ten ale drtivá většina drobných akcionářů nečte). Co ale převod akcií z jedné podoby do druhé znamená? V krajním případě můžete přijít o velkou část peněz. Pokud totiž na výzvu společnosti nebo oznámení o vyzvednutí listinných akcií nebudete reagovat, skončí akcie v dražbě. Výsledek dražby závisí na hodnotě nejnižšího podání a počtu zájemců o konkrétní akcie. Pokud je jediným zájemcem majoritní akcionář, může se stát, že vaše akcie získá za cenu, která neodpovídá skutečné hodnotě.

Pozor na letáky

Může se stát, že u vás doma zazvoní vykupovači akcií, kteří se vydávají za zástupce společnosti nebo

fondy, jejichž akcie vlastníte, a tvrdí, že je společnost pověřila odkoupením těchto akcií nebo podílových listů. Vymýšlí si přitom různé důvody pro to, abyste jim cenné papíry prodali (například, že společnost vstupuje do likvidace, má hospodářské problémy apod.). Často také používají falšované kurzovní listy, na kterých jsou kurzy cenných papírů třeba i o polovinu nižší, než je tomu ve skutečnosti. K prodeji akcií vás také mohou lákat prostřednictvím dopisů, různých letáček a pozvánek na posezení.

Jak se podvodníkům bránit?

Tyto osoby svým jednáním porušují zákon a mohou se dopouštět hned několika trestných činů najednou. Jestliže zazvoní přímo u vás doma, vůbec je nepouštějte dovnitř a nejednejte s nimi. Neukazujte jim svůj výpis z účtu ze Střediska cenných papírů, neposkytujte žádné osobní údaje a rozhodně jim nikdy nic nepodepisujte. Nenechte se nalákat různými reklamními letáky a pozvánkami na posezení spojená s výkupy akcií. Pokud by se vám přesto něco podobného stalo, kontaktujte Komisi pro cenné papíry na bezplatné telefonní lince 800 160 170.

Spojení na Komisi pro cenné papíry:

Komise pro cenné papíry

P. O. Box 208

Washingtonova 7

111 21 Praha 1

Internet: www.sec.cz

e-mail: podatelna@sec.cz

zelená linka (zdarma) pro hlášení stížností a podnětů na prošetření: 800 160 170

Slovníček:

cenný papír

jakýkoli hmotný podklad (médium) trvalejšího charakteru, na kterém je zachycen projev vůle, a se kterým jsou spojená určitá práva, ať již osobního nebo majetkového charakteru. Cenným papírem jsou zejména: akcie, zatímnní listy, opční listy, podílové listy, dluhopisy, směnky, šeky, investiční kupony, listinné kupony, cestovní šeky, náložné listy, skladištní listy, skladové listy a jiné listiny, které jsou za cenné papíry prohlášeny zvláštními právními předpisy

zaknihovaná akcie

cenný papír v dematerializované podobě, který je evidován v zákonem stanovené evidenci (Středisko cenných papírů)

listinná akcie

cenný papír v materializované podobě

více informací na <http://www.osobni-finance.cz>

